

IG I.³ 61, Byzantion ve Odrys Krallığı

Mehmet Fatih Yavuz*

Özet

Hinterlandından bereketli topraklara sahip olan Byzantion, her zaman bu topraklardan verim alamamıştır. Zira Thrak kabileler, sürekli bu toprakları istila etmiş ve yağmalamışlardır. Thrakia'da MÖ 5. yüzyıl ortalarında Odrys Krallığı'nın ortaya çıkışı ve dolayısıyla hinterlandındaki kabilelerin merkezi bir krallığa tabi olması Byzantion'u rahatlatmıştır. Odrys Krallığı'nın en güçlü olduğu dönemde, 426 yılında Atina Halk Meclisi'nin Byzantion'un tahıl ihracatı ile ilgili aldığı bir karar (*IG I.³61*), kentin bereketli hinterlandından tam verim aldığına işaret eder.

Anahtar Sözcükler: Byzantion, Thrakia, tahıl üretimi, Odrys Krallığı, Atina.

IG I.³ 61, Byzantion and the Odrysian Kingdom

Abstract

The Byzantines possessed a fertile territory in their hinterland, but had difficulty in cultivating it thanks to the ferocious Thracian tribes living on their borders. The emergence of the Odrysian Kingdom in Thrace in 470's and its expansion in Thrace resulted, at least for a certain period of time, in restraining the neighboring tribes of the Byzantines. It was precisely at this time (in 426) that Byzantines took advantage of their fertile *khora* to its full extent, exporting grain to the other Greek *poleis* with the permission of the Athenians, as a decree of the Athenian Assembly (*IG I.³61*) shows.

Keywords: Byzantion, Thrace, grain, Odrysian Kingdom, Athens.

* Doç Dr. Mehmet Fatih Yavuz, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Terzioğlu Kampüsü Çanakkale. E-Posta: fatihyavuz@comu.edu.tr

Pers Kralı Darius'un generali Megabazos MÖ 514 yılında Byzantion'u ziyaret ettiğinde, kent in konumuna olan hayranlığını ifade etmiş ve Kalkhedon'un Byzantion'dan onyed i yıl önce kurulduğunu öğrendiğinde ise şaşkınlığını gizleyememiştir. Megabazos'un tarihe mal olacak sözlerini Herodotos şöyle aktarır: “[Megabazos] Kalkhedonluların o zamanlar kör olmaları gerektiğini söyledi; gözleri kör olmasaydı, ellerinin altında bu kadar güzel bir yer dururken gidip o kadar güzel olmayan bir yeri seçmezlerdi”¹.

Esasen Kalkhedonluları tercihleri nedeniyle “kör” olarak nitel emek pek de doğru değildir. Zira bir yarımada üzerinde yer alan Kalkhedon, bereketli topraklara, su kaynaklarına ve her iki tarafında kullanışlı limanlara sahipti. Ayrıca, en önemlisi, Kalkhedon'un hinterlandında, kent in sakinlerini sürekli tehdit edecek yerli halklar yoktu².

Byzantion konumu itibariyle, özellikle stratejik açıdan elbette Kalkhedon'dan daha iyi bir konumdaydı. Kent in konumu ve boğazın akıntısı, gemileri ve balık sürülerini Byzantion kıyılarına taşıdığı için kent, Karadeniz ticaret yolunu kontrolü ve balık sürülerinin avlanması açısından oldukça avantajlı bir konumdaydı. Ama Byzantion'un diğ er bir önemli avantajı daha vardı: kent Thrakia'da oldukça geniş ve *ekildiğinde* kaliteli ürünler veren bereketli bir hinterlanda sahipti³.

Ne var ki Byzantion'un yer aldığı coğrafyada, yani Thrakia'da, bölgeye adını veren, antik dünyanın en savaşçı halklarından Thraklar yaşıyordu⁴. Megaralı kolonistler yedinci yüzyılın ortalarında Byzantion'u kurduklarında kenti surlarla çevirmiş ve hinterlandlarında yaşayan Thrak kabileler ile sürekli savaş ya da çatışma halinde olmuşlardır⁵. MS II. yüzyılda yaşayan Dionysios Byzantios, kent in kuruluş aşamasında dahi Thraklarla çatışma yaşandığını bildirir ve daha sonraki Byzantion-

1 Herodotos 4.144. Krş. Strabon, *Geographika* 7.6.2 (320); Tacitus, *Annales*, 12.63.

2 Yunanlar, bu bölgedeki yerli halkları daha rahat yenmiş ve kontrol altına almıştır. Misal, Herakleia Pontikalılar, Mariandynoi (Platon, *Yasalar* 6.776c-d); Byzantionlular da güneydoğu Marmara'da Bithynialı yerlileri köleleştirmişlerdir (Phylarkhos, FGrH 81 F 8; Polybios, 4.52.7; Diodorus Siculus, *Bibliotheca Historike* 12.82.2).

3 Polybios 4.45.7; Dionysios Byzantios, *Anaplus Bospori* F13 F30, F44. Krş. Cary 1949, 300; Burstein 1999, 99-100. Kent in arazisi için bkz. Yavuz 2014, 91-94.

4 Thrakia'da arazileri olan ve maden yatakları işleten, dolayısıyla Thrakia'yı ve Thrakları çok iyi tanıyan Thukydides (7.29.4), Thrakları barbarların en kana susamış olanları olarak niteler. Yunanlar'ın gözünden Thraklar için bkz. Archibald 1998, 94-102.

5 Byzantion'un surlarıyla ilgili olarak bkz. Müller-Wiener 1961; Yavuz 2014b.

Thrak mücadelelerinden bahseder⁶. Dionysios, kaynakları hakkında bilgi vermez ancak geçmişte Thraklara karşı kazanılan zaferlere binaen dikilmiş anıtlardan bahseder⁷. Neyse ki ünlü tarihçi Polybios, Byzantionluların MÖ 3. yüzyılda Thraklarla mücadeleleri hakkında bilgi verir. Burada betimlenen Byzantion-Thrak ilişkileri, çok büyük bir olasılıkla Byzantion'un MÖ altıncı yüzyılın ortalarında kurulduğu tarihten sonra Byzantionlularla hinterlandında yaşayan Thraklar arasındaki ilişkiler hakkında bir fikir verir. Polybios, Byzantionluların Thrak saldırıları karşısındaki çaresizlikleri hakkında şunları kaydeder⁸:

“...Byzantion'un arazisi, denizden denize Thrakia tarafından kısıpca alınmıştır. Bu nedenle Byzantionlular sürekli ve tehlikeli bir şekilde Thraklarla savaş halindedirler. [2] Zira Thrakların nüfuslarının fazla olması ve fazla sayıda şef olması nedeniyle, iyi bir şekilde savaşa hazırlanıp Thrakları alt etmek ve savaşı tamamen sona erdirmek mümkün değildir: [3] Byzantionlular bir şefi yenseler bile, daha güçlü üç şef, topraklarını istila ederler. [4] Teslim olmaya karar verdikten sonra Thraklarla anlaşp onlara haraç vermekle de bir şey kazanmazlar. Zira bir Thrak şefine taviz verdiklerinde, bu durum nedeniyle karşularında beş kat fazla düşman bulurlar. [5] Dolayısıyla, dediğim gibi, Byzantionlular sürekli ve tehlikeli bir mücadelenin içindedirler. Zira sınırlarınızda yaşayan barbarlarla savaş içinde olmaktan daha tehlikeli ve [6] korkutucu ne olabilir? Ancak Byzantionlular, sadece karadaki bu tehlikeyle sürekli mücadele içinde değildiler. Savaşın beraberinde getirdiği diğer kötülüklerin yanında, şairin [Homeros] Tantalos için anlattığı felaketin benzerine katlanmak zorundaydular. [7] En bereketli topraklara sahip olan Byzantionlular, topraklarını işlemek için oldukça vakit harcarlar ve sonuç en iyi, kaliteli mahsuldür. Ama Barbarlar, Byzantionluların topraklarını istila ederek mahsullerin bir kısmını ateşe verip diğer kısımlarını da toplayarak beraberlerinde götürürler. [8] Harcadıkları vakit ve masraf bir yana, gözlerinin önünde yağmalanan ürünün mükemmelliği, üzüntülerini ve sıkıntılarını daha da arttırır. [9] Yine de bu duruma alıştıklarından Thraklarla yaptıkları savaşa katlanmaktadırlar...”

Kısaca, Polybios doğu Thrakia'daki çok sayıda bağımsız kabilenin Byzantionluların başında Damokles'in kılıcı gibi sallandığını ve

6 Dionysios Byzantios, *Anaplis Bospori* F8, F11, F33.

7 Dionysios Byzantios, *Anaplis Bospori* F11. Dionysios herhalde günümüze ulaşmamış kayıp yerel bir tarihçiyi kaynak kullanmıştır.

8 Polybios, 4.45.1-9.

bölgede merkezi bir otorite olmaması nedeniyle Byzantion'un farklı Thrak kabilelerle başa çıkmakta zorlandığını ve bu durumun Byzantion ekonomisine olumsuz yansıdığını kaydeder.

Odrys Krallığı: Thrakia'da merkezi otoritenin doğuşu ve Byzantion

MÖ 514 yılında Perslerin Avrupa'da Makedonya ve Thrakia'yı da içine alan bir satraplık veya etkinlik sahası kurması bölgenin tarihinde bir dönüm noktası olmuştur⁹. Perslerin Thrakia'daki varlığı, kabilelerin birbirleri ve Yunan komşularıyla olan mücadelesini kısıtlayarak burada *Pax Persica* yaratmış ve bölge ekonomik yönden güçlenmiştir¹⁰.

Hebros Vadisi'nde yaşayan Thrak Odrys kabilesi, ana ticaret yolları üstünde olması nedeniyle Pers hakimiyeti döneminde güçlenmiştir. Perslerin Pers-Yunan Harbi'ni (480-478) takiben Avrupa'dan ayrılmasından sonra, 470'lerde kabilenin şefi Teres, Odrys Krallığı'nın temellerini atmıştır¹¹. Teres'in ölümünün ardından 431 yılında oğlu Sitalkes, Odrys tahtına çıkmış ve babasının kurduğu küçük krallığı bölgesel bir güç haline getirmiştir¹². Thukydides, Odrys Krallığının en güçlü olduğu dönemde Abdera'dan Tuna deltasına; Byzantion'dan Laiaioi bölgesine ve Strymon nehrine kadar uzandığını bildirir¹³.

Benjamin Isaac, Thrakia'daki Yunan kolonileri hakkındaki çalışmasında Odrys Krallığı'nın doğuşunun Byzantion üzerindeki etkisi hakkında hiçbir şey bilmediğimizi, etkisi her ne ise önemli olduğunu yazar¹⁴. Byzantion'un hinterlandında güçlü bir krallığının doğuşunun kent üzerinde derin bir etkisi olduğu muhakkak. Ancak kaynaklar bu konuda sessizdir. Yine de bazı dolaylı bilgiler, Odrys Krallığı'nın ortaya çıkmasının Byzantion ve Thrakia kıyılarındaki diğer Yunan kentlerin üstündeki etkileri hakkında önemli ipuçları sağlar.

9 Fol ve Hammond 1988, 249. Ayrıca bkz. Balcer 1998, 1-21; Rehm, 2010, 137-160.

10 Fol ve Hammond 1988, 253.

11 Thukydides 2.29. Odrys Krallığı ile ilgili olarak bkz. Archibald 1998. Ayrıca bkz. Höck 1891, 76-117; Casson 1926, 193-209; Asheri 1990, 138; Zahrt 2015, 35-47.

12 Thukydides 2.96; Diodorus Siculus 12.50.

13 Thukydides 2.97.1-2; Diodorus Siculus 12.50; Herodotos 4.99. Krş. Ksenophon, *Anabasis* 7.5.1; Isaac 1986, 226; Archibald 1998, 79-81.

14 Isaac 1986, 226: "... *We know nothing about the effect of the rise of Odrysian power upon Byzantion. Whatever it was, it must have been considerable...*"

Thukydidés'in bahsettiği sınırlara hâkim olan Odrys Krallığı, Byzantion'un hinterlandını içine almakta ve buralarda yaşayan Thrakları kontrol etmekteydi. Kaynaklar, burada yaşayan bazı Thrak kabilelerini şöyle sıralar: En güçlü ve en savaşçı Thrak kabilesi olarak bilinen Thynoi; Thynoi'nin hemen doğusunda Melinophagoi; kuzey Marmara kıyılarının hinterlandında Melanditai¹⁵. Odrys Kral Sitalkes, büyük bir olasılıkla kardeşi olan Maisades'i bu bölgeyi idare etmesi için görevlendirmiş ve böylece doğu Thrakia Odrys Krallığı'nın merkezi otoritesine bağlanmıştır¹⁶. Böylece Byzantion, tarihinde ilk defa Thraklarla ilişkilerinde merkezi bir otorite ile muhatap olma fırsatını ele geçirmiş ve Thraklarla ilişkilerinde yaşadığı açmazlardan kurtulmuştur.

Byzantion'un görece güvenli bir hinterlanda sahip olduğu dönem Sitalkes'in yeğeni ve ardılı I. Seuthes'in (424-410) ölümünden sonra sona ermiş olmalıdır. Kaynaklardan anlaşıldığı kadarıyla, I. Seuthes'in hâkimiyetinin sonlarında Odrys krallığının merkezi otoritesi sarsılmış ve doğu Thrakia'daki Thrak kabileler, tekrar Yunan polislerine saldırmaya başlamışlardır¹⁷. Yine bu karışıklıklar esnasında doğu Thrakia'nın başında bulunan Maisades bölgeden kovulmuş ve sürgünde ölmüştür¹⁸. Yunan kaynakları, doğu Thrakia'da kargaşa yaratan Thrakları *abasileutoi Thrakes* yani "kralsız Thraklar" olarak niteler¹⁹. Odrys Kralı Medokos, Maisades'in oğlu Seuthes'i sarayında misafir etmiş ve babasının hâkim olduğu toprakları geri alması için kendisine savaşçılar da vermiştir.

Takip eden yıllarda Seuthes, bazı Yunanların (Alkibiades ve "Onbinler") da desteğini alarak Byzantion'un hinterlandında seferlerde bulunmuştur. Arginusai Savaşı'ndan sonra Thrakia'ya sürgüne giden ünlü Atinalı General Alkibiades, 406 yılında paralı askerler kiraladıktan sonra "kralsız" Thraklara (*abasileutoi Thrakes*) karşı savaş açmış ve böylece Gelibolu Yarımadası'ndaki ve Marmara'nın kuzey kıyılarındaki çok sayıda Yunan kentinin güvenliğini sağlamıştır²⁰. Alkibiades'in bölgeden ayrılmasıyla Thrak tehlikesi (muhtemelen *abasileutoi Thrakes*) tekrar baş gösterince, Byzantionlular 403 yılında Sparta'dan yardım istemek

15 Archibald 1998, 108 (harita), 111.

16 Krş. Ksenophon, *Anabasis* 7.2.32.

17 Zahrnt 2015, 43.

18 Ksenophon, *Anabasis* 7.2.32.

19 Plutarkhos, *Alkibiades* 36.

20 Plutarkhos, *Alkibiades* 36; Archibald 1998, 123.

zorunda kalmışlardır²¹. Sparta'dan gönderilen Klearkhos Byzantion'da darbe yapıp tiran olarak iktidarı ele geçirmesinin ardından kentten kovulunca Thrakia'da kalarak Thraklara karşı mücadele etmiştir²². MÖ 400/399 kışında Ksenophon ve beraberindeki "Onbinler", Byzantion'a ulaştıktan sonra Byzantion'da bulunan Spartalıların telkiniyle Maisades oğlu Seuthes'in hizmetine girmiştir. Ksenophon'un aktardığına göre Seuthes hem sahilde hem de iç kısımlarda kalelere sahipti ve bu müstahkem yerleri kullanarak kendisine biat etmeyi reddeden Thraklara seferlerde bulunuyordu²³. Seuthes, Onbinlerin yardımıyla hem babasının eski topraklarını ele geçirmek için hem Thrak köylerine hem de Teres adlı bir başka Odrys asilzadesinin topraklarına seferlerde bulunmuştur²⁴.

Görüldüğü üzere, merkezi Odrys otoritesinin I. Seuthes'ten sonra, yani 410'dan sonra zayıflaması sonucu, Byzantion hinterlandı farklı güçlerin iktidar mücadelesine sahne olan görece kaotik bir coğrafyaya dönüşmüştür. Nitekim Byzantion'un 403 yılında Thraklara karşı Sparta'dan yardım istemesi bu durumdan, yani Odrys merkezi otoritesinin zayıflamasından menfi yönde etkilendiğini gösterir.

Hinterlandında güçlü bir Thrak krallığının ortaya çıkması hiç şüphesiz Byzantion'u hem siyasi yönden hem de ekonomik yönden etkilemiştir. Siyasi olarak Byzantion'un ne kertede Odryslerden etkilendiği bilinmez. Bazı araştırmacılar, Thukydides'in Odrys Krallığının sınırlarını betimlediği pasaja dayanarak Byzantion'un Odrys Krallığı sınırları dahilinde olabileceğini düşünmektedir²⁵. Sınırları içinde ya da değil, Byzantion Thrakia kıyılarındaki diğer Yunan polisler gibi Sitalkes ve ardılı Seuthes zamanında Odrys krallığına haraç ya da vergi vermiş olmalıdır²⁶.

Odryslerin Byzantion ekonomisi üzerinde olumlu etkide bulunduğuna işaret eden epigrafik kaynaklar vardır. Atina Meclisi'nin

21 Diodoros Siculus, 14.12; Polyainos, 2.2.6–8.

22 Ksenophon, *Anabasis* 1.1.9, 1.3.4; 2.6.2–5.

23 Bazı kaynaklar (Diodoros Siculus 13.105.3; Nepos, *Alkibiades* 7.5, 8.3), bu dönemde Seuthes'ten kral olarak bahseder. Seuthes sonraları Odrys Kralı Medokos'a rakip olmuş (Aristoteles, *Politika* 1312a8–14), 383 yılında ölümünden sonra oğlu Kotys de Odrys kralı olmuştur.

24 Ksenophon, *Anabasis* 7.1–8. Bu pasajların yorumları için bkz. Stronk 1995.

25 Graham 2001, 295–296.

26 Thukydides, 2.97. Ayrıca bkz. Zahrt 2015, 42. Nitekim Hellenistik dönemde, Byzantionlular hinterlandlarında ortaya çıkan Kelt Tylis krallığına yılda 80 *talantos* (yaklaşık 2,044 kg gümüşi) haraç ödemekteydi: Polybios 4.46.4.

MÖ 426/5 tarihli kararını içeren meşhur bir kitabe (IG I.³ 61), Byzantionluların tahıl ihracatı ile ilgili önemli bilgiler içerir²⁷.

“...Metonelilerin Byzantion’dan her yıl ... bin medimnoi’ye kadar tahıl ithal etmelerine izin verilecektir. Hellespontos muhafızları, onların ihraç etmelerine engel olmayacak, başkalarının da engel olmasına izin vermeyeceklerdir. Aksi takdirde, her biri 10.000 drakhma cezaya çarptırılacaktır. Hellespontos Muhafızlarına bilgi verdikten sonra, izin verilen miktarda ihraç edeceklerdir. Tahılı taşıyan gemiler de bu imtiyazdan faydalanacaklardır...”

Atina Halk Meclisi, aldığı kararla Makedon kral Perdikkas tarafından deniz ve kara tarafından abluka altında tutulan müttefiki Metone’nin belli bir miktar tahılı Byzantion’dan ithal etmesine izin verir²⁸. Metin kısmen günümüze ulaştığından ve muğlak olduğundan bazı konular tartışmalı olsa da şu husus kolayca anlaşılmaktadır: Atinalılar, Peloponnesos Harbi’nin ilk safhasında (Arkhidamos Harbi), Byzantion’un tahıl ihracatına kısıtlamalar getirmiştir²⁹. Atina, Peloponnesos Harbi esnasında arazisi yağmalandığından ve tahıl ihtiyacı had safhaya ulaştığından, Ege ve Marmara kıyılarından ithal edebileceği yerlerdeki tahılın tamamını satın almak için bu bölgelerdeki tahıl üreticilerinin sadece kendisine tahıl satmasını zorunlu kılmıştır³⁰.

Öte yandan adı geçen kitabe ilk yayımlandığı andan itibaren araştırmacıların büyük bir kısmı, Byzantion’un Bosporos’taki konumunu dikkate alarak Atina’nın Byzantion’un hinterlandında üretilen tahılın ihracına kısıtlama getirmediğini, Karadeniz’den Ege dünyasına ihraç edilen tahıl Byzantion’da tuttuğunu ve esas olarak Pontos tahılının ihracına müdahalede bulunduğunu ya da kısıtladığını düşünür³¹. August Boeckh’e giden bu tez, Atina imparatorluğunun İstanbul Boğazı’nı kontrol ederek Pontos’tan gelen ve hayati önemde olan tahılın Ege dünyasına dağıtımını istediği zaman engelleme olanağına kavuştuğunu

27 MÖ 426 tarihli aşağıdaki kitabe için bkz.: Fornara 2007, 144–146 (no. 128); Burstein 1999, 93-104.

28 Başka bir kitabe de (IG I³ 62-63) Aphytislierin çok büyük bir olasılıkla Byzantion’dan Metoneliler ile aynı şartlarla 10.000 medimnoi (yaklaşık 40 ton) tahıl ithal edebileceğini ilan eder.

29 Burstein 1999, 95.

30 Burstein 1999, 95-96, 101. Aristoteles (Retorik 3.10.7), sözelimi, Gelibolu Yarımadası’ndaki Sestos’u Atina’nın tahıl ambarı olarak niteler.

31 Bu yöndeki görüşlerin kısa bir özeti ve kritiği için bkz. Burstein 1999, 96-101.

ileri sürer³². Kitabede Pontos tahılından bahsedilmemesine rağmen bu tez, araştırmacılar arasında adeta *communis opinio* olmuştur. Sözgelimi Byzantion ve Bosporos üzerine daha yeni yayımlanan bir çalışmada, IG I³.61'e dayanarak Atina'nın Karadeniz'den gelen tahıl için Byzantion'da tahıl ticaret kompleksleri ve tahıl siloları kurulduğu, diğer bir deyişle Byzantion'un Karadeniz'den gelen tahılın dağıtım noktası olduğu tezi tekrarlanmıştır³³.

Ne var ki, hiçbir eski kaynak, Byzantion'un Pontos tahılının dağıtım noktası olduğunu söylemez. Yukarıda da değinildiği üzere, Byzantion'un Thrakia'dakigeniş toprakları ekildiğinde bolve kaliteli ürünler vermekteydi. Ancak Thrak istilaları ve yağmalamaları nedeniyle Byzantionlular her zaman topraklarından gereği kadar faydalanamamışlardır. Öte yandan Thrak tehlikesini bertaraf edebildiklerinde veya Thraklarla iyi ilişki içinde olduklarında Byzantionlular topraklarından bol mahsul almış ve hatta ürünlerinin bir kısmını ihraç etmişlerdir³⁴. Byzantionluların tahıl ihraç ettiği bilinen dönemlerden birinin Peloponnesos Harbi'nin ilk yıllarına yani Odrys Krallığı'nın güçlü olduğu döneme denk düşmesi herhalde tesadüf değildir. Zira Byzantionlular, topraklarını yağmalamak için pusuda bekleyen farklı Thrak kabileleri ile uğraşmaktan kurtulmuş ve Odryslere ödediği vergi ya da haracın karşılığında Thrakia'daki topraklarını rahatlıkla ekip biçmiş ve ürünlerinin bir kısmını ihraç etmişlerdir³⁵.

---

32 A.g.e.

33 Russell 2016, 84-87. Bu görüşte olan başka yeni bir çalışma için bkz. Gabrielsen 2007, 291-292.

34 Polybios 4.38.9. Daha sonraki dönemlerde kent yeniden Constantinopolis olarak kurulduğunda aynı şekilde hinterlandından bol ürün almıştır: Krş. Agathias, Hist. 5.16. İstanbul'un Bizans dönemi tahıl üretimi ve temini için bkz. Teall 1959, 135; Magdalino 1995, 35-47.

35 Hatta Odryslar sayesinde hinterlandlarını güvence altına alan Byzantionlular, 416 yılında Kalkhedonlular ve bazı Thrak müttefikleriyle Bithynia'da sefere çıkmış ve belki de buradaki yerli Bithynialıları serf haline indirgemişlerdir: Diodorus Siculus 12.82.2. Krş. Russell 2016, 107-108.

Kaynakça

Arhibald 1998

Archibald, Zofia H. *The Odrysian Kingdom of Thrace: Orpheus Unmasked*. Clarendon, Oxford.

Asheri 1990

Asheri, D., "Herodotus on Thracian Society and History." Ed. W. Burkert and G. Nenci, *Hérodote et les peuples non grecs, Vandoeuvres-Genève: Fondation Hardt*, 131-169.

Balcer 1998

Balcer, J. M. "Persian Occupied Thrace." *Historia*, 37, 1998, s. 1–21.

Burstein 1999

Burstein, Stanley M. "IG I³.61 and The Black Sea Grain Trade", *Text and Tradition: Studies in Greek History and Historiography in Honor of Mortimer Chambers*, Regina Books, Claremont, 93-104.

Cary 1949

Cary, M. *The Geographic Background of Greek and Roman History*, Clarendon Press, Oxford.

Gabrielsen 2007

Gabrielsen, V. "Trade and Tribute: Byzantion and the Black Sea Straits", ed., John Lund ve Vincent Gabrielsen, *The Black Sea in Antiquity: Regional and Interregional Economic Exchanges*, Aarhus University Press, Aarhus, 287-324.

Graham 2001

Graham, A. J. *Collected Papers on Greek Colonization*, Brill, Leiden.

Fol ve Hammond 1988

Fol, Alexander, and Hammond, Nicholas G. L. "Persia in Europe, Apart from Greece," *CAH* 42, 234–253.

Fornara 2007

Fornara, C. W. *Archaic Times to the End of the Peloponnesian War.*: University Press, Cambridge.

Höck 1891

Höck A. "Das Odrysenreich in Thrakien im fünften und vierten Jahrhundert v. Chr.," *Hermes* 26, 76-117.

Isaac 1986

Isaac, B. *The Greek Settlements in Thrace Until the Macedonian Conquest*, Brill, Leiden, 1986.

Magdalino 1995

Magdalino, P. "The Grain Supply of Constantinople Ninth–Twelfth Centuries", *Constantinople and its hinterland: papers from the Twenty-seventh Spring Symposium of Byzantine Studies*, Oxford, April 1993, ed. Cyril A. Mango, Gilbert Dagron ve Geoffrey Greatrex, *Variorum*, Aldershot, Hampshire, 35-47.

Müller-Wiener 1961

Müller-Wiener, Wolfgang, “Zur Frage der Stadtbefestigung von Byzantion”, *Bonner Jahrbücher*, 161, 165-175.

Rehm 2010

Rehm, E. “The Impact of the Achaemenids on Thrace: A Historical Review”, ed. J. Nieling ve E. Rehm, *Achaemenid Impact in the Black Sea – Communication of Powers*, *Black Sea Studies* 11, Århus, 137–160.

Stronk 1995

Stronk, J. P. *The Ten Thousand in Thrace. An Archaeological and Historical Commentary on Xenophon’s Anabasis, Books VI.iii–vi – VII.*, J. C. Gieben, Amsterdam.

Teal 1959

Teal, John L. “The Grain Supply of the Byzantine Empire, 330-1025”, *Dumbarton Oaks Papers* 13, s. 89-139.

Yavuz 2014

Yavuz, M. F. *Byzantion: Byzas’tan Constantinus’a Antik İstanbul*, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, İstanbul.

Yavuz 2014b

Yavuz M. F. “The Great Walls of Byzantium”, *İstanbul Araştırmaları Yıllığı*, 3, s. 13-21.

Zahrnt 2015

Zahrnt, M. “Early History of Thrace to the Murder of Kotys I (360 BCE)”, ed. Julia Valeva, et al., *A Companion to Ancient Thrace*, Wiley Blackwell, Chichester.